

10. Пятницкая И. Н. Наркомания как социальная и общемедицинская проблема / И. Н. Пятницкая // Медицинский журнал. — 1996. — №4. — С.5-10.

11. Структура самооценки больных опийной наркоманией / А. Ш. Тхостов, Н. А. Грюнталь, С. П. Елшанский // Вопросы наркологии. — 2001. — С. 52-59.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ПЕДАГОГІЧНИЙ РЕСУРС УДОСКОНАЛЕННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ

УДК: 378.147:371.1:8

Чиж С.Г.

В статті висвітлено провідні шляхи використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій з метою удосконалення іноземної комунікативної компетенції учнів.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, іноземна комунікативна компетенція.

ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ РЕСУРС УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧЕНИКОВ

В статье освещены ведущие пути педагогически обоснованного использования современных информационно-коммуникативных технологий с целью усовершенствования речевой коммуникативной компетенции учеников.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, иноязычная коммуникативная компетенция.

INFORMATION-COMMUNICATIVE TECHNOLOGY AS A PEDAGOGICAL RESOURCE FOR THE IMPROVEMENT OF FOREIGN COMMUNICATIVE COMPETENCE OF PUPILS

The article describes the main aspects of using modern information-communicative technologies for the improvement of foreign communicative competence of pupils.

Keywords: information-communicative technology, foreign communicative competence.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що проблема підготовки педагогічних кадрів нової генерації в контексті гуманізації і демократизації освіти в Україні постає сьогодні особливо гостро й пов'язана з тенденціями розвитку світового співтовариства, що, у свою чергу, впливає на соціальний статус іноземної мови як одного з провайдерів якісного засвоєння учнівською молоддю нових наукових знань.

Мета статті — окреслити деякі шляхи педагогічно доцільного використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій з метою продуктивного розвитку іноземної комунікативної компетенції учнів.

Виклад основного матеріалу. Одним із шляхів підвищення якості навчання і виховання, зазначеним у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти, є впровадження новітніх інформаційних технологій [1]. Новітні технології навчання, зокрема, комп'ютерні, мультимедійні, Internet-технології мають активно використовуватись у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи, зокрема в процесі удосконалення іншомовної комунікативної компетенції учнів.

Загальновідомо, що іншомовна комунікативна компетенція проявляється у наявності таких компетенцій, як-от: 1) мовна, яку формують знання одиниць мови всіх рівнів (фонетичного, лексичного, словоформуючого, морфологічного, синтаксичного); 2) мовленнєва, що передбачає володіння чотирма видами мовленнєвої діяльності: аудіюванням, говорінням, читанням та письмом як засобом спілкування; 3) соціокультурна, що проявляється як здатність ефективно спілкуватися мовою, що вивчається, як з носіями певної культури, так і з представниками інших культур на основі знання норм, правил і формул етикету, реалій національної культури цієї країни та лінгвокраїнознавчих фактів [6].

Отже, впровадження сучасних інформаційних технологій навчання, зокрема англійської мови є пріоритетним напрямом реформування вітчизняної системи освіти. Використання новітніх технологій дозволяє створити принципово нову інформаційну освітню сферу, що надає широкі можливості для навчальної діяльності, підвищує мотивацію, розвиває самостійність, забезпечує індивідуалізацію та диференціацію освітнього процесу, сприяє модернізації традиційної системи навчання.

Розробкою й впровадженням у навчально-виховний процес загальноосвітньої школи нових інформаційних технологій активно займаються вітчизняні науковці Г.Крючков [3], Л.Цветкова [9] та ін.

Так Л.Цветкова зауважує наступне: «ми живемо в століття інформаційної, комп'ютерної революції, що почалася в середині 80-х років і дотепер продовжує нарощувати темпи. Ось її основні віхи: поява персонального комп'ютера, винахід технології мультимедіа, впровадження в наше життя глобальної інформаційної комп'ютерної мережі Інтернет. Всі ці нововведення легко й непомітно ввійшли в життя: вони широко використовуються майже у всіх професійних сферах і в побуті» [9].

Схожої думки дотримується й Г.Крючков, який зазначає, що комп'ютери стрімко ввійшли в наше життя й у процес навчання англійської мови, зокрема трохи потіснивши традиційні методики й змусивши викладачів іноземних мов вирішувати проблеми, про існування яких кілька десятків років тому жоден лінгвіст навіть не підозрював [3]. Отже, не є дивним те, що далеко не всі викладачі виявилися готовими до широкого впровадження інформаційно-комунікаційних методів у навчання англійської мови.

Слід відзначити, що застосування комп'ютерів на уроках англійської мови значно підвищує інтенсивність навчального процесу. Під час застосування інформаційно-комунікаційних методів засвоюється набагато більша кількість матеріалу, ніж в умовах традиційного навчання. Крім того, матеріал за використання комп'ютерних засобів засвоюється краще, адже під час роботи з навчальною програмою діє методичний прийом «перенесення» учнів в іншомовну комунікативну ситуацію, наближену до реального життя.

Комп'ютер забезпечує й всебічний (поточний, рубіжний, підсумковий) контроль навчального процесу в школі, який є невід'ємною частиною навчального процесу й виконує функцію зворотного зв'язку між учнем і вчителем. За умови використання комп'ютера для контролю якості знань учнів забезпечується об'єктивність оцінки. Крім того, комп'ютерний контроль дозволяє значно заощадити навчальний час, адже здійснюється одночасна об'єктивна перевірка знань усіх учнів.

У наш час існує чимало комп'ютерних навчальних курсів і програм, де можна знайти достатню кількість вправ для учнів різного віку і рівня знань з фонетики, граматики, лексики, а також аудіювання, говоріння, читання, письма. Так, І.Каспін, М.Сегаль відзначають, що комп'ютерні навчальні курси з використанням мультимедійних, гіпертекстових технологій, орієнтовані на дистанційне навчання та одержали поширення з появою комп'ютерної мережі Інтернет. Спочатку комп'ютерні навчальні курси розглядалися як допоміжний матеріал, що доповнює традиційний текстовий підручник і являли собою перекладання традиційних навчальних матеріалів на новий комп'ютерний носій з додаванням анімації, аудіо- і відеоматеріалів. Сьогодні ж поширення мультимедійних, гіпертекстових і мережних технологій призводить до якісної зміни структури й змісту таких курсів. Основу комп'ютерних навчальних курсів становлять бази даних, які включають текстові описи, відеозаписи, аудіотексти, анімацію, а також системи, що організують тренування й контроль. Комп'ютерні навчальні курси призначаються для дистанційного навчання й використовують нові можливості презентації навчального матеріалу, при цьому забезпечуючи його введення, моделювання ситуацій спілкування, організацію ігрових завдань, контроль і оцінку знань, дозволяючи використовувати всі види наочності [2].

У методичці навчання іноземних мов накопичений значний досвід використання комп'ютерних навчальних курсів і програм. Так, серед комп'ютерних курсів і програм з англійської мови найбільше поширення одержали такі: «Професор Хіггінс. Англійська без акценту», «Англійська: базовий курс», «Англійська. Шлях до досконалості», «English Course», «English Platinum», «Oxford Platinum», «In & Around London», «Bridge to English», «Focus on Grammar» та ін.

Коротко охарактеризуємо їх. Так, навчальна програма «Професор Хіггінс. Англійська без акценту» може надати значну допомогу в проведенні фонетичних зарядок. Звуки, слова, словосполучення й речення сприймаються учнями на слух і зорово. При цьому вони мають можливість спостерігати на екрані комп'ютера за артикуляційними рухами й сприймати на слух правильну інтонацію. Зауважимо, що в силу досить високих імітативних здібностей учнів, у їхній пам'яті закарбовуються правильні зразки.

«Англійський базовий курс» містить близько 60 досить змістовних і цікавих текстів на різні теми з історії, культури й побуту Великобританії й США.

Простий у застосуванні мультимедійний підручник «English Course», в якому є великий вибір діалогів на різноманітні теми, наприклад, «Meals», «Shopping», «Football» і т.д. Він може бути використаний при вивченні певних тем, для бажаних швидше навчитися основ розмовної англійської мови.

Матеріал мультимедійного підручника «Bridge to English» відповідає програмним вимогам середньої школи до навчання англійської мови, підвищує

лексичний і граматичний рівень знань учнів, розширює їхній кругозір, поліпшує вміння й навички учнів не тільки з аудіювання, читання й письма, але й говоріння. За допомогою аудіотренажера можна працювати над вимовою, адже програма озвучена професійними дикторами Бі-Бі-Сі. В означеній мультимедійній програмі у кожному з 20 уроків є тематичні діалоги, які покладено в основу навчання усного мовлення. Зауважимо, що в багатьох з них є нестандартні форми відповідей, що створює передумови для оволодіння творчим мовленням і допомагає зосереджувати увагу не лише на формі, а й на змісті.

Програма «*Focus on Grammar*» призначена для вдосконалення граматичних навичок. Однак, необхідно набирати англомовні тексти на клавіатурі, а оскільки в учнів ця навичка сформована ще недостатньо, це призводить до непродуктивних витрат часу. Крім того, вправи в основному однотипні, мають репродуктивний характер, і учні швидко стомлюються [8].

Зауважимо, що в наш час використання комп'ютера зв'язано з весвітньою мережею Інтернет. Можливості використання Інтернет-контенту надзвичайно великі. Глобальна мережа Інтернет створює умови для отримання будь-якої інформації з різних частин світу: країнознавчий матеріал, доступ до газет, статей, журналів, книг, аудіо- та відеоматеріалів.

На уроках англійської мови Інтернет розв'язує такі дидактичні завдання:

- формує навички та вміння читання;
- вдосконалює вміння письмового мовлення;
- формує стійку мотивацію до вивчення іноземної мови;
- розширює кругозір учнів [7].

Роль учителя під час використання Інтернет-ресурсів у навчальному процесі є однією з найбільш обговорюваних проблем. Так, Клаус Брандл вважає, що робота з Інтернетом висуває дуже високі вимоги до особистісних якостей, професійної підготовки вчителя. Залежно від ступеня участі вчителя науковець виділяє три типи уроків: з домінуючою та координуючою роллю вчителя та переважною роллю учня. К.Брандл віддає перевагу останньому типу, який ґрунтується на проектній діяльності учнів, не зменшуючи при цьому ролі двох попередніх та показуючи можливість їх використання залежно від рівня знань учнів, теми й підбору сайтів [10].

Мультимедіа – це сучасна комп'ютерна інформаційна технологія, що дозволяє об'єднувати в одній комп'ютерній програмно-технічній системі текст, звук, відеозображення, графічне зображення та анімацію. Застосування комп'ютерних презентацій Power Point на уроках англійської мови дозволяє вводити новий лексичний та країнознавчий матеріал у найбільш захоплюючій формі. При цьому реалізується принцип наочності, що сприяє міцному засвоєнню інформації. Самостійна творча робота учнів із створення комп'ютерних презентацій розширює запас активної лексики та граматики.

Необхідно відзначити, що комп'ютер знімає такий негативний психологічний фактор, як мовленнєвий бар'єр. Під час традиційних аудиторних занять різні фактори (дефекти вимови, страх припуститися помилок, невміння вгolos формулювати свої думки) не дозволяють багатьом учням показати свої реальні знання. Залишаючись же «наодинці» з комп'ютером, учень, як правило, не почуває скутості й намагається виявити максимум своїх знань. Відтак,

комп'ютери створюють сприятливі можливості для організації самостійної роботи учнів на уроках англійської мови. При цьому комп'ютер є терплячим педагогом, здатним скільки завгодно повторювати будь-які завдання, домагаючись правильної відповіді.

Отже, комп'ютеризоване навчання іноземних мов має ряд переваг:

- можливість застосування на будь-якому етапі роботи на практичному занятті;

- навчальний матеріал краще сприймається і легше запам'ятовується;

- економне використання навчального часу;

- індивідуалізація навчання, визначення глибини і послідовності засвоєння, темпу роботи;

- використання різних аудіовізуальних засобів навчання (графіки, звуку) задля його збагачення і мотивації, наочного та динамічного подання матеріалу;

- створення комфортного середовища навчання;

- інтенсифікація навчання та підвищення рівня мотивації;

- формування самооцінки та створення умов для самостійної роботи [4].

Однак слід мати на увазі, що необґрунтоване використання інформаційних засобів у навчальному процесі може виявитися не лише неефективним, а навіть шкідливим. Досить важливо зрозуміти, що використання комп'ютерів має певні недоліки:

- комп'ютери не забезпечують певних важливих рис реальної комунікації;

- деяким учням важко призвичаїтися до незалежної (від учителя) праці;

- комп'ютери не дають відчуття співпраці, як у випадку роботи з вчителем;

- недисципліновані учні мають труднощі під час роботи з комп'ютерами;

- деякі вчителі не сприймають відходу від традиційних методів навчання;

- комп'ютери — це машини, що потребують технічного обслуговування і можуть перестати функціонувати в будь-який момент;

- читання тексту з екрану більше втомлює, ніж читання друкованого тексту [11].

Хоча передача всіх функцій викладача машині в принципі можлива, ідею повної автоматизації навчання, як справедливо підкреслив А.Манако, навряд чи можна розглядати як практично реалізовану її гуманну. Навчання немислимо без впливу, що виховує, а для цього необхідний безпосередній контакт між учителем та учнем [5].

Отже, комп'ютерна форма навчання іноземної мови не руйнує основні закономірності навчального процесу, а відкриває реальні перспективи його модернізації. Всі комп'ютерні заходи навчання орієнтовані на стимуляцію учнів до творчої активності, до збагачення їхнього творчого потенціалу.

Таким чином, інформаційно-комунікаційні технології спонукають учнів до вивчення іноземних мов, розширюють їхню мотивацію до навчання, надаючи можливість працювати над мовою у зручному для них темпі, сприяючи таким чином індивідуалізації навчання та ефективному оволодінню іноземною мовою.

Література

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Відділ сучасних мов. Страсбург. – Ленвіт. – К., 2003.
2. Каспін І.В., Сегаль М.М. Новые технологии в обучении иностранным языкам // <http://linguaet.hyperlink.ru/articles/kaspinandsegal.html>
3. Крючков Г. Болонський процес як гармонізація Європейської системи вищої освіти / Г. Крючков // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2009. – № 1. – С. 94.
4. Кужель О.М., Коваль Т.І. Використання персонального комп'ютера у вивченні іноземних мов // Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України: Науково-методичний збірник: – Вип. 8: Педагогіка / Редкол.: І.І. Мархель (гол. ред.) та ін. – Одеса : Друк, 2001. – 242 с.
5. Манако А. Розробка сімейства онлайн-виховних інформаційних ресурсів для телекомунікаційних освітніх середовищ // Інформатика. – 2003. – №21. – С. 8-14.
6. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. - К. : Ленвіт, 1999. - 320 с.
7. Плугатарьова О. І. Використання інтернет-контенту під час вивчення іноземної мови (методичний аспект) // Англійська мова та література. – 2011. - №10. – С. 8-12.
8. Холод О.В. Інтерактивні технології як засіб формування комунікативної компетенції // Англійська мова та література. – 2011. – № 13. – С. 20-28.
9. Цветкова Л. Использование компьютера при обучении лексике в начальной школе / Л. Цветкова // Иностранные языки в школе. – 2002. – № 2. – С. 43-47.
10. Brandl Klaus, Communicative Language Teaching In Action: Putting Principles to Work. Upper Saddle River, NJ: Pearson PrenticeHall, 2007.
11. Dudeney Gavin. The Internet and the Language Classroom – a practical guide for teachers // Cambridge University Press, 2000.

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ САМОРОЗВИТКУ ТА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЕКОНОМІСТА

УДК 371.124

Радцл В. В.

В статті вивчаються проблеми формування компетентності саморозвитку майбутніх економістів та їх самореалізації. Розглядається сутність та взаємозв'язок феноменів «компетентність саморозвитку» та «самореалізація». Розкрито роль соціальної активності в самореалізації та саморозвитку студентів.

Ключевые слова: компетентність саморозвитку, самореалізація.

The problems of formation of competence of self-development at future economists and their self-realization are investigated in the article. The essence and correlation of the phenomena «competence of self-development» and «self-realization» are represented. The role of social